

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för Veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Hippologenheten

Seminariekurs i hästens biologi, 5 hp

2012

Hästhållningens påverkan på stereotypier

Ida Kåmark

Strömsholm

HANDLEDARE:

Linda Kjellberg, Strömsholm

Seminariekurs i hästens biologi (HO0084) är en obligatorisk del i hippologutbildningen och syftar till att ge de studerande grundläggande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt kunna analysera och relatera olika värden, samt redogöra för uppgift skriftligt och muntligt. Föreliggande arbete är således ett studentarbete på A-nivå och dess innehåll, resultat och slutsatser bör bedömas mot denna bakgrund.

INNEHÅLL

INLEDNING	2
MATERIAL OCH METOD.....	2
RESULTAT	2
DISKUSSION	4
Slutsats	4
SAMMANFATTNING	5
REFERENSER.....	5

INLEDNING

De vildlevande hästarna ägnade dagarna åt födosökande och eftersom våra domesticerade hästar inte lever under samma förutsättningar har de utvecklat beteendestörningar som de vildlevande hästarna inte hade (Planck & Rundgren, 2008). Fyra till fem procent av hästuppopulationen är krubbitare och detta avvikande beteende har i princip bara setts på hästar i fångenskap och man kan då dra slutsatsen att detta kan ha utvecklats på grund av miljön vi håller hästarna i (Mason, 1991).

Många traditionella inhysningar utvecklas i riktning mot att pressa hästarna att inte kunna utföra sina naturliga beteenden vilket kan leda till stress och att en del hästar utvecklar beteendestörningar (Goodwin et al. 2009).

Det finns olika typer av stereotypa beteenden, t.ex. vävning och krubbitning. När hästen väver, skiftar den sin vikt från sida till sida samtidigt som den ofta svingar huvudet från sida till sida. När hästen krubbitar tar den tag över en kant eller liknande med sina tänder, spänner nackmuskelnerna och drar in luft i matstrupen utan att svälja och ett karaktäristiskt ljud uppstår. (Batty-Smith, 2011)

Krubbitning kan uppkomma då hästen inte kan utföra sitt naturliga beteende, t.ex. när den inte kan undkomma en stressad situation eller när hästen inte har tillgång till social kontakt med andra hästar. Stereotypa beteenden som krubbitning bedöms ofta som tecken på försämrad djurvälstånd. (Wickens & Heleski, 2010)

När hästen väl har utvecklat ett stereotypt beteende är detta svårt att bryta och därför är det viktigt att förebygga så att man minskar riskerna för uppkomsten av beteendet (Kabai, Nagy & Schrott, 2008).

Syftet med studien är att undersöka om hästhållningen påverkar uppkomsten av stereotypa beteenden.

Utifrån syftet med studien är frågeställningen: påverkar hästhållningen uppkomsten av stereotypa beteenden?

MATERIAL OCH METOD

I denna litteraturstudie användes databaserna Web of knowledge och Primo för informationssökning. Sökorden som har används är: *horse** AND *behavio** AND *stereotypic*, *horse** AND *stereotypic* AND *housing, equine*.

RESULTAT

I en studie som Nagy et al.(2008) har gjort har de genom en enkätundersökning tagit reda på potentiella riskfaktorer för att utveckla beteende störningar som tex. krubbitning, träbitning, vävning och boxvandring. Datainsamlingen var på 287 hästar på nio ridskolor i Ungern. Bland dessa var det 4,5% som krubbet, 10,1% som var träätare, 2,79% som vävde och 3,83% som boxvandrade. Inhysningen hos icke tävlingshästar var samma hos alla, alla hade även social kontakt med andra hästar och liknande utfodring. De kom fram till att det var vanligare att icke tävlingshästar hade beteendestörningar jämfört med tävlingshästar. (Nagy et al. 2008)

Bachmann et al.(2003) har i sin studie kommit fram till att sannolikheten att hästar som blir ridna, får daglig utevistelse, fysisk kontakt med andra hästar eller används till avel utvecklar ett stereotypiskt beteende är låg. Studien genomfördes genom att de skickade ut enkäter via post till slumpmässigt valda hästägare i Schweiz. De fick svar av 622 stall och kunde då samla in data från 2341st hästar. Hästarna som ägarna bedömde som känsliga hade dubbelt så stor

chans att bli krubbitare, vävare eller boxvandrare. Om hästarna blev utfodrade fyra gånger om dagen minskade chanserna att utveckla ett stereotypiskt beteende än om de blev utfodrade på annat sätt. Resultatet av studien var att man kan förhindra eller minska stereotyperna genom att justera olika stallrelaterade och miljö faktorer. (Bachmann et al. 2003)

Whisher et al. (2011) har i sin studie kommit fram till resultatet att de hästar som fick havre krubbet mindre jämfört med de som fick färdigfoder. Försöken gjordes på 16 hästar, åtta valacker och åtta ston i åldern fyra till 20 år gamla. Hästarna hölls i boxar med måtten 3,3 x 3,3m där de kunde höra, se och lukta på minst en annan häst. De fick kraftfoder två gånger per dag och hö. Hästarna fick gå i en gruspaddock 30-60 min per dag. Det första försöket gick ut på att åtta av hästarna blev filmade tills de hade krubbit 100 gånger före och efter de ätit både kraftfoder och hö. Detta för att se hästarnas inledande och orala beteende när de krubbet.

Det andra försöket gick ut på att se femton av hästarnas aktivitetsmönster vid krubbitningen. De blev filmade 24 h/dygn i tre dagar. Man jämförde sedan aktiviteten under dagtid (04.00-16.00) med nattid (16.00-04.00) för att se om det var någon skillnad. Resultatet på detta försök var att hästarna krubbet fem timmar per dygn och att de krubbet mest på natten.

I det tredje testet fick sex av hästarna två olika typer av foder, havre eller färdigfoder (sötat med melass), två gånger om dagen för att se hur mycket hästarna krubbet beroende på vad man utfodrar dem med. Beteendet spelades in 24 h/dygn i tre dagar för varje foder. Resultatet på detta försök var att hästarna krubbet mindre när de fick havre jämfört med färdigfoder.

I det fjärde testet fick sex av hästarna ha olika leksaker i boxarna, varje leksak var i boxarna i en vecka. Leksakerna som de fick var "Snack-a-Ball" (en utfodrings plastboll med hål, hästen måste rulla på bollen för att få godis), "Likit" (en cylinderformad melassblandning som hölls på plats med två plastplattor, leksaken hänger), "tongue twister" (en plast hållare med en kopp i där en melassblandning är fastsatt. Denna snurrar när hästen försöker slicka på godiset. Leksaken fästes på väggen.) och "boredom braker" (en kombination av "likit" och "tongue twister" som hänger). Resultatet på detta försök var att "tongue twister" gjorde att de krubbet mindre. Det femte testet gick ut på att undersöka om motion har någon påverkan på hur mycket hästarna krubbet. Sex av hästarna fick motioneras i en rundpaddock, först med 5 minuter trav, 10 minuter galopp och 15 minuter skritt för att sedan öka galopp perioden successivt med fem minuter per gång. De motionerades åtta gånger med 10 minuter, tio gånger med 15 minuter och 18 gånger med 20 min galopp och blev filmade efter träningen 24h per dygn i tre dagar. Resultatet på detta test var att hästarna krubbet mer ju mer de blev motionerade jämfört med de som inte blev motionerade alls. (Whisher et al. 2011)

Föl som avvänjs tvärt visar större tecken på stress än föl som avvänjs gradvis. I en studie som Waters et al. (2002) har gjort kom de fram till att 10,5% av de unga hästarna som var med i studien utvecklade krubbitning vid en medelålder av 20 veckor. (Waters et al., 2002)

Haupt (2012) har genom ett crossover försök kunnat visa att krubbitande hästar har samma motivation för att krubbita som för att äta. Försöket gjordes på åtta hästar, fem ston och tre valacker i åldern fyra till 20 år gamla. Hästarna hölls i boxar med måtten 3,3 x 3,3 x 1,4 m (längd x bredd x höjd) där de kunde höra, se och lukta på minst en annan häst. De fick hö och 1 kg färdigfoder två gånger om dagen. Hästarna fick gå i en gruspaddock 30-60 min per dag. Hästarna var indelade i två grupper på tre och fem stycken och fick genomgå två test. Det ena testet gick ut på att se om hästarna hade samma motivation för att få mat som för i det andra testet att krubbita. Den ena gruppen började med mattestet för att sedan genomgå krubbitnings testet och den andra gruppen fick göra tvärt om. Testet gick ut på att hästarna skulle trycka på en tvådelad dörr för att få den övre delen att öppnas. "Belöningen" var antingen att de fick tillgång till att krubbita eller mat. Slutsatsen i studien var att hästarna har samma motivation för att krubbita som för att äta. (Haupt, 2012)

I samma studie gjorde de ett annat experiment där hästarna var tvungna att använda olika mycket kraft för att kunna krubbita. Försöket gjordes på sju hästar, fem ston och två valacker utav de åtta som var med i förgående test. Testet gick ut på att hästarna skulle krubbita på den nedre delen av en tvådelad dörr och fick på så sätt dörren mot sig. De använde olika tunga vikter för att se hur stor kraft hästarna använde när de krubbet. Vikten de började på var 6,8 kg och den ökades med 6,8 kg för varje dag. Försöken fortsatte till dess att hästarna inte kunde lyfta vikten och få dörren mot sig. Medelvikten hästarna lyfte för att krubbita var 30,5 kg, det lättaste var 16,4 kg och det tyngsta var 51,8 kg. (Haupt, 2012)

DISKUSSION

I Bachmann et al.(2003)s studie använde de sig av att skicka ut enkäter till hästägare i Schweiz. På detta sätt fick de tillgång till data från 2341 hästar vilket annars hade varit ett väldigt omfattande arbete om man istället skulle ha besökt varje stall och studerat hästarna. Nackdelen med att använda denna metod är att man inte vet vilken kompetens hästägarna som svarar på enkäten besitter. I studien kom man fram till att de hästarna som ägarna bedömde som känsliga hade dubbelt så stor chans att utveckla ett stereotypt beteende. Sannolikheten att hästägarna har olika bakgrund vad gällande hästvana är stor. På grund av detta kan deras bedömning och uppfattning beträffande hästarnas känslighet och temperament skiljas åt.

I en studie som Whisher et al. (2011) har gjort så kommer de fram till resultatet att de hästarna som fick mest motion krubbet mer än de som motionerades mindre. Detta kan bero på att de endast motionerades i en rundpaddock och att de inte hade en kontrollgrupp som motionerades på annat sätt. De längsta motionspassen hästarna gjorde bestod av fem minuter trav, 20minuter galopp och 15minuter skritt. I samma studie har de kommit fram till att hästarna som fick havre krubbet mindre jämfört med de som fick färdigfoder. Detta kan bero på att färdigfodret innehåller 20 % melass.

I flera av studierna har de haft hästarna inhysta i boxar som mätte 3,3 x 3,3 m där de har kunnat höra, se och lukta på minst en annan häst. Detta kan ha betydelse då man eventuellt skulle få ett annat resultat på studien om hästarna var isolerade från varandra.

Haupt (2012) har i sin studie använt sig av ett crossover försök där de delade upp försökshästarna i två grupper och lät de genomgå två försök i olika ordning. På detta sätt kan man jämföra de olika gruppernas resultat och se om ordningen på försöken hade någon påverkan på resultatet. I detta fall hade ordningen ingen påverkan på resultatet. Nackdelen med att göra ett crossover försök är att man inte vet om hästarna påverkas av i vilken ordning försöken har utförts. Om alla hästar får samma försöksgång så kan man utesluta påverkan av ordningen på försöken.

I framtida studier hade jag velat se hur inhysningarna påverkar hästarnas beteenden, t.ex. jämföra olika utformningar på lösdrift med varandra. Även jämföra hur olika utformningar på boxarna och hur mycket kontakt de får ha med boxgrannen påverkar hästarnas beteende.

Slutsats

Slutsatsen av denna litteratur studie är att det går att förebygga stereotypa beteenden genom att anpassa hästhållning och inhysning. Genom att låta hästar ha social kontakt med andra hästar och ha tillgång till daglig utevistelse och motion kan man minska uppkomsten av stereotypa beteenden.

SAMMANFATTNING

De vildlevande hästarna ägnade dagarna åt födosökande och eftersom våra domesticerade hästar inte lever under samma förutsättningar har de utvecklat beteendestörningar som de vildlevande hästarna inte hade (Planck & Rundgren, 2008). Många traditionella inhysningar utvecklas i riktning mot att pressa hästarna att inte kunna utföra sina naturliga beteenden vilket kan leda till stress och att en del hästar utvecklar beteendestörningar (Goodwin et al. 2009). Syftet med studien är att undersöka om hästhållningen påverkar uppkomsten av stereotypa beteenden. Utifrån syftet med studien är frågeställningen: påverkar hästhållningen uppkomsten av stereotypa beteenden? I denna litteraturstudie användes databaserna Web of knowledge och Primo för informationssökning.

I en studie som Nagy et al.(2008) har gjort har de genom en enkätundersökning tagit reda på potentiella riskfaktorer för att utveckla beteende störningar som tex. krubbitning, träbitning, vävning och boxvandring. I gruppen på 287 hästar var det 4,53% som krubbet, 10,10% som var träätare, 2,79% som vävde och 3,83% som boxvandrade. De kom fram till att det var vanligare att icke tävlingshästar hade beteendestörningar jämfört med tävlingshästar. (Nagy et al. 2008) Bachmann et al.(2003) har i sin studie kommit fram till att sannolikheten att hästar som blir ridna, får daglig utevistelse, fysisk kontakt med andra hästar eller används till avel utvecklar ett stereotypiskt beteende är låg. Whisher et al. (2011) har i sin studie kommit fram till resultatet att de hästar som fick havre krubbet mindre jämfört med färdigfoder. De kom även fram till resultatet att hästarna krubbet fem timmar per dag och att de krubbet mest på natten. Houpt (2012) har genom ett crossover försök kunnat visa att hästar har samma motivation för att krubbita som för att äta. Slutsatsen av denna litteraturstudie är att det går att förebygga stereotypa beteenden genom att anpassa hästhållning och inhysning. Genom att låta hästar ha social kontakt med andra hästar och ha tillgång till daglig utevistelse och motion anser jag att man kan minska uppkomsten av stereotypa beteenden.

REFERENSER

- Bachmann, I., Audige, L and Stauffacher, M. 2003. *Risk factors associated with behavioural disorders of crib-biting, weaving and box-walking in Swiss horses*. Equine veterinary journal, **35** (2): 158-163.
- Batty-Smith, J. 2011. *The BHS complete manual of horse and stable management*. 15:e upplagan. Glasgow: Bell & Bain Ltd.
- Goodwin, D., McGreevy, P., Waran, N., and McLean, A. 2009. *Review: How equitation science can elucidate and refine horsemanship techniques*. The Veterinary Journal. **181**: 5-11.
- Houpt, KA. 2012. *Motivation for cribbing by horses*. Animal Welfare, **21**: 1-7.
- Mason, GJ. 1991. *Sterotypies: a critical review*. Animal Behavior, **41**: 1015-1037.
- Nagy, K., Kabai, P. and Schrott. 2008. *Possible influence of neighbours on stereotypic behaviour in horses*. Elsevier, **111**: 321-328.
- Planck, C. och Rundgren M. (2008). *Hästens näringsbehov-och utfodring*. Slovenien: Natur och Kultur.
- Waters, AJ., French, NP. And Nicol, CJ. 2002. *Factors influencing the development of stereotypic and redirected behaviors in young horses: findings of a four year prospective epidemiological study*. Equine veterinary journal, **34** (6) 572-579.
- Whisher, L., Erb, H., Houpt, C., Houpt, K., Pérez, L., Pina, L and Raum, M. 2011. *Effects of environmental factors on cribbing activity by horses*. Applied Animal Behavior Science, **135**: 63-69.
- Wickens, C. and Heleski, C. 2010. *Crib-biting behavior in horses: A review*. Elsevier, **128**: 1-9.